

אמונים, שמרנית מתושבי המקום נימנים עמה, ומתרומות של נדבנים והתרומות מבוססות יותר. חברת מקורות חיברה משום מה את היישוב, שאינו מוכר רישמית על-ידי המוסדות המיישבים, לרשת המים הארצית. החשמל בא מגנרטור הנמצא במקום.

אחת התופעות הבולטות ביותר בהתיישבות. המרהפת לה בעולמה המיוחד, הם הדתיים החדשים — "חוזרים בתשובה" בשפת המקום — הזורמים אליה מישבת מרכז הרב בירושלים. בעלי-התשובה, כמו רובם ככולם של תושבי עצמונה, ומרבית אנשי גוש-אמונים בכלל, הם אשכנזים זרים. יהודים יוצאי ארצות-ערב הם מראה נדיר בעצמונה.

בשערות ראשו של הרב עצמו ניתן למצוא עדיין זכר לצבע הבלונד, ששלט בהן פעם. ילדיו הם כולם בלונדים, בעלי אף סולד. ממש שייגצים.

מירב וגירי איתן, שניהם בני 28, הם צמד-חמד של בעלי-תשובה שאלה. מירב נולדה בקיבוץ כפר-הנשיא, הוריה ממוצא אנגלו-סאכסי. גירי גדל בבית בצפון-תל-אביב. אביו מדרום-אפריקה ואמו ילידת הארץ. לבניהווג, שנישאו לפני שלוש שנים בעצמונה (החתונה הראשונה בי עצמונה), שני ילדים: אורי בן השנתיים, ועינה שנולדה לא מזמן.

"היה לי חבר בקיבוץ וגמרנו, מספרת מירב, "זה גרם לי למשבר אישי ורציתי לעזוב את המשק. ההורים שלי הם קצת מסורתיים. זה כנראה השפיע עלי והתרומת לי נצל את ההזדמנות ולהגיע למכון מאיר בירושלים, כדי ללמוד קצת יהדות. אחרי שנה של לימודים חזרתי בתשובה."

"מה שהשתנה בי הוא שחינוך אני יותר מכוסה, ופנימית אני יותר שקטה. יש בי אמונה בקדושת-ברוך-הוא. חוץ מזה שום דבר לא השתנה. אני ממשיכה לבכות ולצחוק. אבל היום אני יודעת שהדבר הנעלה ביותר הוא השלמות של החיים. ולשלמות זו אפשר להגיע רק בארץ-ישראל אל השלמה."

שטיפת-מוח

פוליטית

השינוי בין הדת לקיצוניות הפוליטית טיה הוא הכוח הדוחף את הדתיים החדשים למקום. שילוב זה התרחש אצל רובם בעיקבות פעולה מיסיונרית של הזרם הדתי, שייסד הרב צבי-היהודה קוק. ביסודיסודות סופר לי על בחור צעיר, שביקש להפוך דתי ונסע במונית מתל-אביב ליישוב אור-שמש החרדית, השייכת לקצה השני של המפה הפוליטית. לצידו ישב אברך של גוש-אמונים, ובמהלך הנסיעה התפתחה ביניהם שיחה. כשהגיעו לירושלים הצליח האברך לשכנע את הצעיר, שיבוא ליישוב מרכז-הרב. היום הוא יושב באלון-מורה.

על שטיפת-המוח הפוליטית, במקביל להרבצת התורה והמצוות, שעבורים תלמידי-היישוב הלאומנית, מעידה חזרתם המחולטת, ממש כמו תוכים, אחרי דברי מורם ורובם. גירי אינו מכיר בכך. הוא מעיד על עצמו שהיה קיצוני עוד לפני שחזר בתשובה:

"במלחמת יום-הכיפורים הייתי במוצב בקו בר-לב, ואחרי-כך על הגשרים. באחד

דג קרוץ על הריסות דיקלה

מציאות בלתי-נעימה, אבל מציאות

את התנור. הוא קנה גם אותו. הכיריים עודם חמים.

במרחק קילומטר אחד מדיקלה שוכנת ההתנחלות המיידוד-ערכמה של אנשי הצר-אדר, הנודדים בחבל כצוענים. שוב עולם חסודות לומדים בצותא שיעור גמרא, מתחת לכיפת-השמים. בצד יושבים אברמי קלונסקי בן 15 מירושלים, ונילי פלקוב בת ה-17 מרמת-גן, שניהם אוזנים במספר חיות ומנגנים חרישית את מנגינת על ה"דבש ועל העוקץ."

"עם ישראל תמיד חוזר לארץ-ישראל", מסביר אברמי, בנו של הרב איסר קלונסקי

שריד של דגל ישראל. על הקירות, פה ושם, מתנוססות סיסמות בגנות הנסיגה והממשלה. כתביהן עסוקים היום בדברים אחרים. הם בונים וילות.

לפתע אנתנו מגלים באחד הבתים סימן של חיים. אבשלום הראל מוציא החוצה מקרר, שמכר לחבר. הוא מזמין אותנו פנימה לשיחה על כוס-קפה. על השולחן מונח מחשב-כיס. ציון ואני מחליפים מביטים. אנתנו חושבים על אותו הדבר: זה כדי לחשב את הפיצויים.

אבשלום נשוי ואב לשלושה. המישפחה מתגוררת בנתיים בתל-אביב. עד שתעבור למושב חד-נס. ההולך ומוקם על גדות

פלא. עד שיצאה לי שיחה עם הרב רכל. ניסיתי לשכנעו שכל הדת זה טעות. בסוף הוא שיכנע אותי."

בין עצמונה וימית נמצאת דיקלה. ה"מרחק הוא כ-15 קילומטרים בלבד. אך כשאתה מגיע לשם מעצמונה, יש לך הרגשה שאתה נוחת בחורה על פני כדור-הארץ. אחרי ששבת ממסע לכוכב אחר, כי בדיקלה, בניגוד משוער לעצמונה, שררת המציאות. מציאות בלתי-נעימה ארץ, לי, מציאות המעוררת כאב בלב רבים, אבל מציאות.

מנוף מתנייע מעמיס את קירות הבתים המפורקים על משאית. כדי להעבירם ל-

שאלתי את עצמי: יש אלוהים או אין? החלטתי שאין...

קי, "עקרו אותנו מביתנו ובאנו לבנות אותו מחדש. על הבית לא מוותרים." לנילי יש מה להוסיף: "שלום אמיתי זה הסכם בין שני צדדים, שכל אחד מהם מוכן להקריב משהו. אבל אין שלום כש" רק צד אחד נותן הכל, ואילו הצד השני לא נותן כלום." אי-אפשר לדבר איתם על חוק, על החלטת ממשלה והצבעה בכנסת. הם מכירים רק בחוק אחד, שדווקא הוא אינו מופיע בספר החוקים של ישראל. אי-אפשר לדבר איתם על הגיון, כי הם יודעים טוב יותר, ויש להם גושפנקה ממי שנתן לשכוחי בינה. בכלל אי-אפשר איתם. הם פשוט בלתי-אפשריים.

הכינרת. תמורת מה שהיה להם כאן הם קיבלו, לדברי אבשלום, 4 מיליון שקלים. "באתי לכאן היום והבאתי איתי גם את הילדים, מפני שאני רוצה שיראו את עובי דות החיים", אומר אבשלום, "אני מרגיש כאילו שאיבדתי קרוב מישפחה. עד לפני זמן קצר לא נתתי לרגשות להשתלט עלי. היום יש לי הרגשה שאני קובר מישהו יקר לי. אני מרגיש ממש כאב פיסי. זה משפיע גם על הילדים. בואו תראו מה הם עשו. הנה, על הקיר כתוב: עם ישראל אל חי, את זה הילדים כתבו. כשראיתי את זה בכיתי."

אבשלום מוריד את הפינג'ן מן התנור ומוזג לנו קפה. כעבור דקה מוציא חברו

פיתחת-שלום, במרחק כמה קילומטרים. את התיקרות אי-אפשר לפרק, והן נהרסות בנו אחר זו. טרקטור חופר בורות כדי לקבור את כל מה שישאר בשטח. מסביב עוזבה. הבתים כבר כולם ריקים. התור שבים קיבלו את הפיצויים ועזבו. מאחורי ריהם נשארה עיר-רפאים.

הצוענים

של החבל

כמה פינה תילי-אשפה. אקדח צעצוע מתגולל לצד ספרים בלויים ונעלי-ספורט בודדה. מעל לגן-הילדים מתנופף

הימים עמדתי עם חבר במקום מסויים. הכל היה שקט לגמרי. פיתאום פתחו עלינו באש מרכב ישראל. זאת היתה טעות נוראה. אני לא יודע איך נשארו בחיים. בראש שלי עברה באותו רגע שאלה אחת: יש אלוהים או אין? לא ידעתי מה להתייחס, אז החלטתי שאין.

"הייתי בסך הכל בן 19, ודרך ההחלטה שקיבלתי ראיתי את כל העולם. כל ה"ערכים שלי היו הצגה אחת גדולה. משהו קיצוני."